

N:o 26.

Af herr **Tillberg**, angående skrifvelse till Konungen i fråga om meddelande af lagbestämmelser beträffande rätt att inför domstolar och andra myndigheter företräda bolag och vissa föreningar.

Att den, hvilken såsom ledamot i styrelsen för ett aktiebolag berättigats att teckna bolagets firma, *icke* på grund häraf är behörig att företräda bolaget inför domstolar och andra myndigheter, lärer väl numera få anses otvifvelaktigt, helst sedan härför kan åberopas utslag, meddeladt af högsta domstolen utan meningsskiljaktighet (se Nytt Juridiskt Arkiv, afd. I, årg. 1899, ref. n:r 242).

Rätten att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra, är nemligen, i öfverensstämmelse med 40 och 44 §§ i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895, förbehållen *styrelsen* eller af *henne* förordnad ombud.

Då nu endast i ytterst få fall styrelsen utgöres af en enda person, och då två eller flera icke gerna kunna tänkas samtidigt personligen vilja uppträda inför domstol eller annan myndighet för att i egenskap af styrelse för ett bolag föra dess talan, lärer väl med fog kunna förutsättas, att ett aktiebolags talan vid domstol eller annan myndighet föres af styrelsen genom ombud, detta må nu vara en af ledamöterna i styrelsen eller en utanför henne vald person.

För att styrka sin behörighet i hänseendet måste ombudet prestera 1) bolagsordningen till utredning om styrelsens sammansättning; 2) utdrag af

protokoll från bolagsstämma eller bolagsstämmor, utvisande hvilken eller hvilka blifvit utsedda till ledamot eller ledamöter i styrelsen*; 3) fullmakt för ombudet af styrelsen i dess helhet eller af någon eller några ledamöter deri; och 4) i sist nämnda händelse utdrag af det styrelseprotokoll, som utvisar, att styrelsen bemyndigat en eller flera af sina ledamöter att hvar för sig eller samfäldt utfärda fullmakt för annan att å styrelsens vägnar föra bolagets talan.

Om nu, såsom ofta händer, ett aktiebolag, som drifver affärer öfver hela riket och i anledning deraf får en mängd fordringar här och hvar, nödgas göra sin rätt gällande efter lagsökning hos öfverexekutor eller stämning till domstol år efter år, inses lätt, hvilket oerhördt besvär vållas genom behovet att styrka vederbörandes behörighet på sätt förut är nämndt, hvar till kommer risken, att genom något formfel i behörighetshandlingarna fatalier kunna gå förlorade; en risk, som i sanning är förtjent af den största uppmärksamhet redan i och för sig, då känt är, hvilken betydande mängd rättegångsmål just på grund af bristfälligheten uti bevisningen om dens behörighet att föra talan för ett bolag, som i sådant hänseende uppträd, aldrig kommit under hufvudsaklig pröfning, utan afvisats på det formella skälet; en omständighet, som i våra dagar, då man varit angelägen att genom lagstiftning undanrödja andra hinder för en sådan pröfning, synes jemväl värd beaktande.

Ej underligt, om man sedan länge inför frågan om behöfligheten af alla dessa formaliteter stält sig undrande och spörjande.

För min del kan jag icke finna, och har ej heller af någon annan hört skäl, hvarför icke en hvar, som är af ett bolag betrodd att teckna dess firma, jemväl bör kunna utrustas med rätt att företräda bolaget sjelft eller genom ombud inför domstolar och andra myndigheter. Genom att teckna firman kan ju den dertill berättigade förpligta sitt bolag till betalnings- eller annan skyldighet i så stor utsträckning, att bolagets hela väl och ve är deraf beroende. Men att samtidigt vägra honom rätt att i kraft af det förtroende, hvarmed han sålunda hugnats, utfärda en fullmakt för en lagsökning eller en rättegång, som i vårt land sällan afser något betydande förmögenhetsobjekt, synes mig desto mera orimligt, som, praktiskt taget, det för bolaget skulle vara vida lättare att sjelft träda emellan, hin-

* De under 1 och 2 här ofvan angifna handlingar kunna visserligen ersättas med ett bolaget rörande nummer af den samling, hvarom härefter i denna motion närmare förmäles, eller med ett från Patent- och Registeringsverket utlöst bevis angående bolaget, men härmed är af lätt insedda skäl föga eller intet vunnet ur beqvämlichkeitssynpunkt.

drande öfvergrepp, i fall en rättegång obehörigen blifvit satt i gång, all- denstund en fullmakt kan återkallas, än om det gäller en i bolagsenlig ordning utfärdad förbindelse för bolaget. Med mig delar mången, efter hvad jag erfarit, den föreställningen, att den skilnad, man velat uppdraga mellan rätten att teckna ett bolags firma och rätten att företräda bolaget inför domstolar och myndigheter, hvilat icke så litet på fördom, på rent s. k. juristeri.

Då jag nu anser, att i rätten till firmateckning bör genom lagstiftning inbegripas rätten att företräda bolaget inför domstolar och andra myndigheter, så har jag häri jemväl funnit en utväg för lösning af spörsmålet om lindring i den bevisbördan, som nu trycker rättsökande bolag i behörighetsfrågan.

Som bekant, skall nemligen hvarje aktiebolag inregistreras hos Patent- och Registeringsverket, dervid i registret införas styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist samt hvilken eller hvilka af dem äro berättigade att teckna firman. Hvad i registret införes skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras i allmänna tidningarna och dessutom sammanföras uti en för hela riket afsedd samling, som i numrerade och paginerade häften två gånger i månaden utgifves och är försedd med årsregister, på sätt kongl. kungörelsen om utgifvande af samlingar, omfattande de ur aktiebolagsregistret, föreningsregistren och handelsregistren kungjorda uppgifter den 5 juni 1896 närmare angifver.

Denna »samling af anmälningar till aktiebolags-, förenings- och handelsregistren» — såsom dess officiella titel är — utdelas årligen häfte för häfte, i den ordning och så snart de utkomma, till alla magistrater i riket, till samtliga Konungens befallningshafvande, öfverståthållarembetet, hofrätterna, nedre justitierevisionen, vissa regeringsdepartement, kammarrätten, kommerskollegium m. fl. embetsverk i tillsammans 150 exemplar.

Om nu af upplagan, som är 500 exemplar och ju lätteligen kan i mån af behof utan nämnvärd kostnad ökas, exemplar utdelas jemväl till alla domstolar, i stad och på landet, som icke redan nu undfå samlingen, till kommunalmyndigheter m. fl. vederbörande, så skulle man utan öfverdrifna anspråk väl kunna fordra, att, om och när inför domstol eller annan myndighet någon utan företeende af fullmakt uppträder å ett aktiebolags vägnar, han för sin behörighet härutinnan skulle kunna inskränka sig till att åberopa det nummer eller sida i samlingen, hvori finnes intagen uppgift om hans rätt att teckna firman, förutsatt naturligtvis, att icke ändring derutinnan bevisligen egt rum. Häraf skulle sjelfallet följa, att, om den till

firmateckning berättigade i sin ordning befullmäktigat annan att föra bolagets talan, denne skulle för sin behörighet icke behöfva förete flera handlingar än fullmakten och i öfrigt åberopa allenast förenämnda samlingsnummer och sida, upptagande fullmaktsgifvarens behörighet att teckna firman.

Genom en sådan anordning skulle enkelhet och reda åvägbringas inom ett område af den största betydelse för affärlifvet, der aktiebolagen numera år efter år göra sig allt mer och mer gällande.

Men jag åsyftar med denna min motion *ej blott* aktiebolagen (alla sådana, alltså jemväl aktiebolag, som drifva försäkring, jernvägsaktiebolag, bankaktiebolag och vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse, men å hvilka lagen angående bankaktiebolag icke är tillämplig) *utan jemväl* andra bolag, så ock registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet i den mån nemligen dessa bolag och föreningar kunna betjena sig af den för aktiebolagen ofvan förordade anordningen i och för dessas företrädande inför domstol eller annan myndighet, så att jemväl beträffande handelsbolag och föreningar rätten att teckna firman skulle i sig inbegripa rätten att föra bolagets eller föreningens talan inför domstolar eller andra myndigheter och beviset om behörighet att teckna firman kunna inskränkas till åberopande af ofvan omförmälda samling, med uppgift om sida och nummer för bolagets eller föreningens inregisterade uppgifter.

På grund af hvad jag sålunda anført, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t i underdånighet hemställa,

det täcktes Kongl. Maj:t taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke genom lag kunde stadgas,

ej mindre att rätt till firmateckning för aktiebolag, handelsbolag och registrerad förening för ekonomisk verksamhet innefattar behörighet för firmatecknaren att sjelf eller genom ombud föra bolagets eller föreningens talan inför domstolar och andra myndigheter, så ock att å bolagets eller föreningens vägnar ingå förlikning;

än äfven att hvad i enlighet med lag blifvit infördt i de uti kongl. kungörelsen den 5 juni 1896 omförmälda samlingar, omfattande de ur bolagsregistret,

föreningsregistren och handelsregistren kungjorda uppgifter, skall, då fråga är om rätt att inför domstolar och andra myndigheter företräda bolag eller registrerad förening för ekonomisk verksamhet, ega vitsord derutinnan utan annan skyldighet för den, som i hänseendet åberopar samlingen, än att angifva nummer och sida för den kungörelse, som åsyftas,

samt för Riksdagen framlägga det förslag till lagbestämmelser härom, hvartill förhållandena må föranleda.

Stockholm den 27 januari 1902.

Knut Tillberg.